

Гучко М.

Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ

Guchko M.

Lviv Regional Institute of the State Administration of the National Academy of State Administration at the Presidents of Ukraine

PROBLEMS OF POWER SUPPLY SYSTEMS IN THE FIELD OF PROTECTION OF LABOR RIGHTS

Ключові слова: контроль, державний контроль, трудові права

Keywords: control, state control, labor rights

Відповідно до Конституції України (ст. 3), головною соціальною цінністю в Україні, як демократичній та правовій державі є людина, її життя, честь і гідність, недоторканість і безпека. Досягнення цієї мети тісно пов'язано із необхідністю вдосконалення механізму правового регулювання суспільних відносин, що вимагає від держави застосування відповідних заходів для підтримання нормального життя людей та функціонування державних інститутів. За таких умов важливу роль відведено контролюючій діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування і громадськості.

Слід відмітити, що контролюючу діяльність можна характеризувати або з управлінської, або з юридичної точок зору. У першому випадку йдеться про функцію управління, стадію управлінського циклу, реалізацію принципу "зворотного зв'язку" в управлінні. У другому - про засіб забезпечення законності в реалізації виконавчої влади [2, с. 31].

Трудове законодавство не містить правових норм, які б регулювали перелік суспільних відносин та посад, праця за якими не регулюється за трудовим законодавством та застосовується цивільне законодавство. Досить часто на практиці трапляються випадки, коли особа працює за цивільно-правовим договором (договір про надання послуг, виконання робіт). Натомість, в ході проведення перевірки контролюючим органом з'ясовується, що характер такої роботи тривалий, постійний з підляганням внутрішньому трудовому розпорядку, що суперечить принципам диспозитивної поведінки у цивільних відносинах. Наприклад, бармен за цивільним договором. У таких випадках контролюючий орган встановлює так званий факт «підміни трудових відносин цивільно-правовими», та відповідно вносяться приписи на усунення таких порушень шляхом оформлення належним чином трудових відносин. Встановити та документально підтвердити таке правопорушення є надзвичайно складно, у зв'язку із відсутністю чіткої регламентації відповідальності та розмежування посад, за якими укладається виключно цивільно-правовий, а за якими трудовий договір.

Виходячи з вимог ч. 3 ст. 11 Закону України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI зі змінами та доповненнями від 04.07.2013 «забороняється в оголошеннях (рекламі) про вакансії зазначати обмеження щодо віку кандидатів, пропонувати роботу лише жінкам або лише чоловікам, за винятком специфічної роботи, яка може виконуватися виключно особами певної статі, висувати вимоги, що надають перевагу одній із статей, а також вимагати від осіб, які працевлаштовуються, надання відомостей про особисте життя».

Відповідно до вимог п.1 ч.1 ст. 26 Закону України «Про рекламу» від 03.07.1996 №270/96-ВР зі змінами і доповненнями від 05.07.2012 «Контроль за дотриманням законодавства України про рекламу здійснюють у межах своїх повноважень: центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення,- щодо реклами про вакансії (приймна роботу).

Таким чином, згідно з внесеними змінами і доповненнями в нормативно-правову базу законодавства про зайнятість, на Державну службу з питань праці як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства про зайнятість населення.

Нагальність реформування системи державного управління в сфері праці, серед іншого, зумовлена складною загальною економічною ситуацією в країні. Низький рівень життя та перманентна загроза безробіття спонукають громадян до роботи в умовах підвищеного ризику, примушують до фактичного ігнорування правил безпеки.

Наразі в Україні значного поширення набули такі явища як:

- подовження чи скорочення тривалості робочого часу;
- поширення нетипових чи нестабільних трудових правовідносин;
- недостатність контролю за додержанням законодавства. У 90 % випадків інспектори

Держпраці можуть контролювати додержання законодавства при масовому звільненні працівників лише «постфактум». Звіт про масові звільнення працівників отримує Центр зайнятості і лише потім переадресовує його у Держпраці. Внаслідок недостатнього контролю не повною мірою виконуються вимоги законодавства щодо працевлаштування малоконкурентоспроможних на ринку праці громадян (людей з обмеженими можливостями, молоді, жінок з маленькими дітьми, людей передпенсійного віку);

- обмежені можливості стимулювання роботодавців для легалізації трудових відносин, неформальна зайнятість. За різними оцінками, сьогодні понад 4,5 млн громадян працюють без оформлення трудових відносин. Щорічні втрати бюджету та соціальних фондів від нелегальної зайнятості перевищують 90 млрд грн.;

- порушення норм тривалості та оплати праці, виплата зарплатні у «конвертах»;
- швидка зміна вимог щодо кваліфікації працівника, зниження кваліфікації робіт;

Таким чином, недосконалістю правової бази у сфері захисту трудових прав, неузгодженість механізмів нагляду та контролю, неефективна діяльність працівників контрольно-наглядових органів це не єдині проблемні питання системи державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про працю.

Боротьба із порушеннями законодавства про працю має відбуватися за сукупністю адміністративних, економічних та правових методів. При цьому мають бути враховані інтереси як працівників, так і держави та роботодавців.

Література:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ : Україна, 1996, ст. 3.
2. Руденко М. Про співвідношення державного контролю і прокурорського нагляду (концептуальні зауваження на перехідний період) / М. Руденко // Право України. - 1997. № 5. - С. 29-33.
3. Про зайнятість населення: Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 № 5067-УІ // Відомості Верховної Ради України/ - 2013 р. - № 24, ч. 3 ст.11.
4. Про рекламу: Верховна Рада України; Закон від 03.07.1996 №270/96-ВР п. 1 ч. 1 ст. 26.